

УДК: 336.64

Малій О.Г.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ В УПРАВЛІННІ ПОТОЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В процесі управління поточною діяльністю підприємств часто виникає необхідність в оперативній, оглядовій оцінці фінансового стану. Одним з ефективних способів оцінки поточного становища підприємства є експрес-діагностика, яка відображає миттєвий погляд на господарську ситуацію на підприємстві.

Основною метою діагностики в системі управління є забезпечення інформаційної підтримки ухвалення ефективних управлінських рішень з позицій досягнення максимально можливого рівня захисту від внутрішніх та зовнішніх загроз, підтримки безпечного стану фінансово-господарської діяльності та перспектив сталого розвитку підприємства [1].

Поняття «діагностика» (від грец. *diagnostikas* - здатний розпізнавати) спочатку визначалося як діагностика, вчення про методи та принципи розпізнавання хвороб та постановки діагнозу. Згодом поняття «діагностика» набуло поширення і в інших галузях знань.

Аналіз – це процес дослідження, а діагноз – це результат.

Аналіз і діагностика - тісно взаємопов'язані поняття: діагностика немислима без аналізу, а аналіз має сенс лише з метою постановки діагнозу, оцінки аналізованого явища. Коли говорять про аналіз – мають на увазі діагностику, а коли говорять про діагностику – мають на увазі необхідність аналізу.

Кожне підприємство потребує безперервного моніторингу свого поточного становища. Отримати своєчасно таку інформацію, необхідну для прийняття швидких рішень управління дозволяє експрес-діагностика. До переваг даного методу відноситься оперативність, простота, можливість виявлення ознак кризового стану суб'єкта господарювання на ранніх стадіях.

В отриманні докладної інформації про фінансову ситуацію підприємства зацікавлені не лише керівництво, а й всі суб'єкти

ринкових відносин: акціонери, інвестори, аудиторів, банки, інші кредитори, постачальники, покупці, страхові компанії та інші стейкхолдери.

В основі фінансового аналізу лежить аналіз фінансової звітності. В процесі такого аналізу можуть бути розраховані різні показники, а також використані методи, які базуються на досвіді і кваліфікації спеціаліста

На сьогоднішній день не існує чітких методологічних засад, які показники слід включати до розгляду. Тому кожний експерт в своїй практиці може використовувати різні методики експрес-діагностики, в залежності від цілей оцінки та галузевої підпорядкованості підприємства. Базуючись на розрахованих фінансових показниках, фінансовий аналітик отримує уявлення стосовно фінансової ситуації, в якій перебуває підприємство та проблем управління його фінансами.

Основними напрямками експрес-діагностики фінансового стану можуть бути

- оцінка майнового стану;
- аналіз ліквідності;
- аналіз фінансової стійкості;
- аналіз ділової активності;
- аналіз ймовірності банкрутства.

Експрес-діагностика фінансового стану також може включати комплексні аналітичні розрахунки в динаміці за кілька звітних періодів, що дає змогу оцінити темпи зміни показників та у подальшому сформувати планові та прогнозні показники.

Взагалі уніфікованої методики експрес-діагностики фінансового стану підприємства не існує. Можна розрахувати і 20 показників, 50 і більше. Однак, безліч коефіцієнтів не потрібно розраховувати, потрібно вибрати найвагоміші з них, знати методику їх розрахунку та розуміти їх зміст, а також вміти зробити відповідні правильні висновки на основі отриманих даних [3].

В залежності від запитів стейкхолдерів перед виконанням такого аналізу мають визначатися задачі, напрями діагностики, строки виконання, враховуватись побажання щодо формату і креативності представлення результатів.

Однак не варто забувати, що коефіцієнти самі по собі не дають можливості зробити безпомилкові висновки. Фінансові коефіцієнти не завжди об'єктивно відбивають реальну ситуацію у зв'язку з інфляцією

й іншими особливостями української економіки. Також, показники, розраховані в процесі діагностики не показують, в результаті чого склався саме такий стан [4]. Відповіді на це запитання не можна відшукати тільки за даними розрахунків, для цього необхідний більш глибокий аналіз, який базується на залученні додаткових джерел інформації і на осмисленні багатьох факторів, які не знаходять відображення в звітності, це інфляція, фінансові проблеми суміжних підприємств, тощо.

Таким чином, експрес-діагностика фінансового стану підприємства – це сукупність взаємопов'язаних складових елементів, за допомогою яких можливо за короткий термін та використовуючи обмежену кількість показників задовольнити потреби як внутрішніх, так і зовнішніх стейкхолдерів. Експрес-діагностику доцільно використовувати як метод попереднього етапу фінансового аналізу, який дозволяє з'ясувати основні тенденції фінансово-господарської діяльності та визначити пріоритетні напрями подальшої поглибленої оцінки.

Список використаних джерел:

1. Кащена Н.Б., Ставерська Т.О. Концептуалізація фінансової діагностики в системі управління безпекою підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*, 2018. Вип. 2 (28). С. 52-64.
2. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*, 2016. Вип. 8(2), С.40-41.
3. Малій О.Г. Використання багатофакторного дискримінантного аналізу в процесі оцінювання кредитоспроможності. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. 2017. Вип.185(185). С. 259-268.
4. Малій О.Г. Оцінка бізнесу позичальника як засіб мінімізації ризику кредитної заборгованості. *Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*, 2020. С. 217-219.
5. Шифріна Н.І. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2011. Вип.35(35). С. 191-194.